

**TAARIFA YA MHESHIWIWA KASSIM M. MAJALIWA (MB.),
WAZIRI MKUU WA JAMHURI YA MUUNGANO WA
TANZANIA WAKATI WA KIPINDI CHA MASWALI YA
PAPO KWA PAPO,
TAREHE 02 NOVEMBA, 2023**

UTANGULIZI

1. *Mheshimiwa Spika*, awali ya yote nimshukuru Mwenyezi Mungu mwingi wa rehema ambaye ametuwezesha kushiriki kikao hiki cha tatu cha mkutano wa 13 wa Bunge lako tukufu tukiwa wazima wa afya.

2. *Mheshimiwa Spika*, kabla sijaendelea ninaomba niungane na Watanzania wenzangu kukupongeza sana kwa ushindi ulioupata na kuwa mwanamke wa kwanza kutoka bara la Afrika kuchaguliwa kuwa Rais wa Umoja wa Mabunge Duniani. Kuchaguliwa kwako kumeendelea kuiweka Tanzania katika ramani ya dunia. Ushindi huu ni udhihirisho wa wazi wa jitihada za Mheshimiwa Dkt. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, ambaye anafanya kazi

kubwa kuimarisha sauti na taswira ya Tanzania katika medani ya uhusiano wa kikanda na kimataifa.

3. Mheshimiwa Spika, itakumbukwa kuwa kanuni za Kudumu za Bunge Toleo la Februari 2023 zimetoa fursa ya uwepo wa maswali ya papo kwa papo kwa Waziri Mkuu kwa siku ya Alhamisi. Vilevile, kanuni nilizozitaja katika kipengele cha 44(4) zimeruhusu Waziri Mkuu kutumia kipindi cha maswali ya papo kwa papo kutoa taarifa au ufafanuzi kuhusu suala lolote linalohusiana na shughuli za Serikali na lenye maslahi kwa umma. Kwa msingi huo, Mheshimiwa Spika nimeona ni vema nitumie fursa hii kutoa **Taarifa kuhusu kuidhinishwa kwa Sera ya Elimu na Mafunzo 2014, Toleo la 2023 na Mitaala ya Elimu Ngazi ya Elimu ya Awali, Msingi, Sekondari na Elimu ya Ualimu.**

4. Mheshimiwa Spika, Waheshimiwa Wabunge kwa kuzingatia uhitaji kwa wakati tofauti wamekuwa wanatoa maoni kuhusu umuhimu wa kuwepo mabadiliko katika sera na mitaala ya elimu nchini. Hivyo, nimeona ni vema kutoa taarifa hii ndani ya Bunge lako Tukufu. Mabadiliko yanayofanyika ni jambo

ambalo lina maslahi mapana kwa Taifa letu na kuna umuhimu wa kupata uelewa wa kutosha kuhusu maboresho hayo.

SERA YA ELIMU NA MAFUNZO YA 2014

5. Mheshimiwa Spika, usimamizi na uendeshaji wa elimu na mafunzo nchini unaongozwa na Sera ya Elimu na Mafunzo ya 2014. Sera hii imegawanyika katika maeneo saba ambayo ni Mfumo wa Elimu na Mafunzo, Fursa za Elimu, Ubora wa Elimu na Mafunzo, Rasilimali watu, Usimamizi na Uendeshaji, Mfumo wa Ugharamiaji na Masuala Mtambuka.

SABABU ZA MABORESHO

6. Mheshimiwa Spika, utekelezaji wa Sera hii umebainika kuwa na changamoto mbalimbali zikiwemo, mfumo wa elimu kujikita zaidi kwenye elimu ya jumla na kukosa fursa za elimu na mafunzo kwa kuzingatia mahitaji, njia mbalimbali za ujifunzaji kutokidhi kulingana na mazingira, mitaala kutokidhi mahitaji ya mabadiliko ya kiuchumi, kijamii, kisayansi na kiteknolojia, mfumo usio fanisi wa udhibiti na ithibati ya elimu na upungufu wa nguvu kazi. Changamoto hizo zilizaa hitaji la

kuboresha sera yetu ya elimu ili kukidhi mahitaji ya sasa na wakati ujao.

7. Mheshimiwa Spika, vilevile, maboresho ya sera hii ni utekelezaji wa maelekezo ya Mheshimiwa Dkt. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania aliyoyatoa nyakati tofauti kuhusu kufanya mapitio ya Sera ya Elimu na Mafunzo 2014 pamoja na mitaala ya elimu katika ngazi mbalimbali ili ijikite katika kutoa elimu ya ujuzi badala ya elimu ya taaluma pekee.

8. Mheshimiwa Spika, Tarehe 22 Aprili 2021, Mhe. Rais alipohutubia Bunge la Jamhuri ya Muungano wa Tanzania alisema, **ninaomba kunukuu:**

"Tutajielekeza katika kufanya mapitio ya Sera ya Elimu ya mwaka 2014 na kufanya marekebisho kwenye mitaala iliyopo ili ijielekeze kwenye kutoa elimu ujuzi kulingana na mazingira ya nchi na soko la ajira".

Mwisho wa kunukuu.

KAZI ZILIZOFANYIKA KATIKA MABORESHO YA SERA YA ELIMU NA MAFUNZO YA MWAKA 2014

9. Mheshimiwa Spika, kwa kuzingatia maelekezo hayo ya Mheshimiwa Dkt Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Serikali imekamilisha mapitio ya Sera ya Elimu na Mafunzo ya mwaka 2014 na Kuandaa Sera mpya ya Elimu na Mafunzo ya 2014, toleo la 2023. Sera hii mpya imezingatia maelekezo ya Mheshimiwa Rais pamoja na maoni ya wadau mbalimbali walioshirikishwa wakati wa mapitio ya Sera, ikiwemo Waheshimiwa Wabunge wa Bunge lako Tukufu. Pamoja na uidhinishaji wa Sera, Serikali imekamilisha pia kazi ya mapitio ya Mitaala ya Elimu katika ngazi ya Elimu ya Awali, Msingi na Sekondari, na Elimu ya Ualimu. Mapitio ya Mitaala na programu mbalimbali katika ngazi ya Elimu ya Kati na Elimu ya Juu inaendelea.

10. Mheshimiwa Spika, vilevile, nitumie fursa hii kutoa taarifa kuwa kwa sasa Serikali inaendelea na uandaaji wa taratibu za uzinduzi wa **Sera ya Elimu na Mafunzo 2014, Toleo la 2023.** Baada ya kukamilisha taratibu hizo tarehe ya uzinduzi itatangazwa. Aidha, Serikali inaendelea na maandalizi ya kuanza kwa utekelezaji wa Sera na Mitaala iliyoidhinishwa kwa kuzingatia kalenda ya utekelezaji wake. Mitaala mipya iliyoidhinishwa imejikita katika kuwajengea wanafunzi wetu

ujuzi stahiki kwa ajili ya soko la ajira kwani imetoa kipaumbele kwa stadi za amali katika kila ngazi ya elimu.

MAFANIKIO KATIKA UTEKELEZAJI SERA YA ELIMU NA MAFUNZO YA MWAKA 2014

11. *Mheshimiwa Spika*, kiujumla maboresho yaliyofanyika yametokana na baadhi ya changamoto zilizojitokeza wakati wa utekelezaji wa Sera ya Elimu na Mafunzo 2014. Pamoja na changamoto hizo, kulikuwa na mafanikio kwenye utekelezaji wa Sera hii ikiwemo yafuatayo:

Moja: Kuhuisha mitaala ya elimu ya awali, msingi, sekondari, elimu ya ualimu, elimu ya ufundi na mafunzo ya ufundi stadi na elimu ya juu kwa nyakati tofauti.

Mbili: Kutoa elimu bila ada kwa shule za Awali, Msingi na Sekondari.

Tatu: Kutoa Mwongozo wa kuwarejesha wanafunzi waliokatisha masomo kwa sababu mbalimbali na kuimarisha udhibiti ubora wa elimu na mafunzo.

Nne: Kuandaliwa na kutekelezwa kwa mfumo wa Tuzo 2015 na kuhuishwa 2022.

Tano: Kuandaa na kutekelezwa kwa Mkakati wa ujenzi na ukarabati wa Miundombinu ya Shule za Msingi na Sekondari wa mwaka 2022.

Sita: Kununua na kusambaza vifaa vya kufundishia ikiwemo vya wanafunzi wenye mahitaji maalum na kuongeza bajeti ya sekta ya elimu kutoka shilingi Trilioni 4.77 kwa mwaka 2016/2017 hadi shilingi Trilioni 5.26 kwa mwaka 2021/2022.

MABADILIKO YA MSINGI KATIKA SERA YA ELIMU NA MAFUNZO

12. *Mheshimiwa Spika,* Sera ya Elimu na Mafunzo imefanyiwa mabadiliko kwenye maeneo kadhaa ikilinganishwa na Sera iliyopita. Maeneo yenye mabadiliko ni pamoja na:

Mosi: Elimu ya lazima kuwa ya miaka 10 badala ya 7 kama ilivyo sasa. Aidha, Elimu hiyo ya lazima inajumuisha elimu ya msingi ya miaka 6 na elimu ya sekondari ya chini ambayo itatolewa kwa miaka 4. Utekelezaji wa pendekezo hili utaanza kufanyika mwaka 2027 sambamba na kufuta mtihani wa darasa

la saba na badala yake kuanza kufanyika kwa tathmini darasa la 6 kwa ajili ya kujiunga na elimu ya lazima ya sekondari;

Pili: Kuongeza fursa za elimu ya amali (Elimu ya ufundi na mafunzo ya Ufundi Stadi). Elimu hiyo ya amali kuanza kutolewa kuanzia kidato cha kwanza;

Tatu: Elimu ya Ualimu kuanza kutolewa kwa wahitimu waliomaliza kidato cha sita na kuendelea; na

Nne: Mafunzo ya Ualimu kujumuisha mwaka mmoja wa mafunzo chini ya uangalizi (Internship) baada ya kuhitimu mafunzo tarajali (Pre-service training).

BAADHI YA MAENEO MENGINE YALIYOBORESHWA

Tano: Upimaji: katika maboresho yaliyofanyika Serikali itahuisha mfumo wa upimaji na tathmini kwa kuzingatia mahiri zinazohitajika kwa kila ngazi kwa lengo la kuwa na upimaji endelevu na matumizi ya mbinu mbalimbali za upimaji na tathmini ya maendeleo ya wanafunzi katika kujifunza.

Sita: Upatikanaji Kitabu: Serikali itatoa na kusimamia matumizi ya kitabu kimoja cha kiada kwa kila somo katika elimu ya msingi na Sekondari ili kufanikisha upimaji wa matokeo ya ufundishaji na ujifunzaji unaofanana.

Saba: Ajira ya Walimu: Serikali itaboresha mfumo wa ajira ya walimu Wakufunzi, na wahadhiri kwa kuhakikisha kuwa wenye sifa na viwango stahiki wanaajiriwa.

Nane: Vipaji maalum: Serikali itaweka utaratibu wa kubaini na kuendeleza wanafunzi wenye vipaji na vipawa mbalimbali.

Tisa: Gharama za elimu: Pamoja na kuendelea kutoa elimu bila ada katika elimu msingi kwenye Shule za Umma, Serikali kwa kushirikiana na Wadau itaendelea kuimarisha mfumo wa ugharamiaji wa elimu na mafunzo wenye vyanzo anuai katika ngazi zote.

Aidha, Serikali itahakikisha katika taasisi zisizo za umma ada na michango katika ngazi mbalimbali za elimu inazingatia hali halisi ya uchumi, huduma zinazotolewa na taasisi na misingi ya elimu bora na endelevu wa uwekezaji katika sekta ya elimu

MGAWANYO WA MAJUKUMU YA UTEKELEZAJI WA SERA

13. *Mheshimiwa Spika*, mgawanyo wa majukumu utafuata mifumo ya kitaasisi iliyojengwa kisheria na kwa kadri ya utaratibu wa Serikali. Wizara yenye dhamana ya Elimu pamoja na taasisi zake itaendelea kuwa na wajibu wa kusimamia, kuratibu na kuimarisha upatikanaji na utoaji wa elimu na mafunzo nchini. Katika kutekeleza majukumu yake Wizara ina jukumu la kuandaa Sheria, Kanuni na Miongozo ikiwemo uwekaji wa viwango vya ubora wa elimu na mafunzo.

14. *Mheshimiwa Spika*, Wizara yenye dhamana na Elimu, ina wajibu wa kuandaa mikakati na mipango ya Sekta ikiwa ni pamoja na kutafuta rasilimali mbalimbali kwa ajili ya utekelezaji na kufanya ufuatiliaji na tathmini ya utekelezaji wa Sera hii. Aidha, Wizara yenye dhamana na TAMISEMI itakuwa na wajibu wa kuratibu na kusimamia Tawala za Mikoa zenye jukumu la kutekeleza Sera kwa kutoa elimu na mafunzo katika ngazi ya Awali, Msingi na Sekondari.

15. *Mheshimiwa Spika*, Wizara yenye dhamana na Utumishi itahusika na upatikanaji wa rasilimali watu, Wizara yenye

dhamana na Fedha itahusika na utafutaji na upatikanaji wa rasilimali fedha, Tawala za Mikoa zitasimamia utekelezaji wa Sera na Miongozo ya utoaji elimu na mafunzo kwenye Mamlaka za Serikali za Mitaa.

16. *Mheshimiwa Spika*, Mamlaka za Serikali za Mitaa zitaendelea na utekelezaji wa Sera na hivyo kutoa huduma za elimu ili kuwafikia walengwa wote. Katika kutimiza azma hiyo, Serikali itaendelea kushirikiana na sekta binafsi ikiwemo mashirika ya kidini, mashirika yasiyo ya Serikali na wadau wengine katika kuboresha upatikanaji na utoaji wa elimu na mafunzo.

HITIMISHO

17. *Mheshimiwa Spika*, matarajio ya utekelezaji wa Sera hii ni kuimarisha uwezo wa nchi kuandaa rasilimali watu kutokana na kuwepo kwa mfumo wa elimu na mafunzo nyumbufu wenye tija na ufanisi na hivyo kuongeza idadi ya wananchi walioelimika na wenye ujuzi kuendana na mahitaji ya Taifa na ulimwengu wa kazi. Vilevile, kuongeza fursa za elimu na mafunzo na kuongezeka kwa matumizi ya teknolojia katika utoaji elimu na mafunzo.

18. Mheshimiwa Spika, marekebisho ya Sera hii yamehusisha wadau wa elimu na mafunzo nchini kwa njia mbalimbali ikiwemo makongamano, madodoso na vikao kazi. Wadau hao ni pamoja na ninyi Waheshimiwa Wabunge, Wizara, wanafunzi wa shule za msingi na sekondari, vyuo vya kati na juu kutoka taasisi za umma na binafsi, walimu, wakufunzi na wahadhiri, viongozi wa vyama vya siasa, wazazi na walezi, wadhibiti ubora, taasisi za kidini na mashirika na asasi za kiraia.

19. Mheshimiwa Spika, Serikali ya awamu ya sita inathamini sekta ya Elimu katika kukuza uchumi wa nchi na kupata rasilimali watu yenye ujuzi na taaluma mbalimbali. Serikali imefanya juhudi kubwa kuibadili sekta hii sambamba na kuboresha na kujenga miundombinu pamoja na shule mpya kwenye maeneo yaliyo na uhitaji zaidi kwa shule za msingi na sekondari, ununuzi wa vifaa vya kisasa vya kufundishia na kujifunzia na ununuzi wa samani, kuajiri walimu na kuendelea kutoa ruzuku ya uendeshaji. Hivyo, ninatoa wito kwa wananchi wote kuunga mkono mabadiliko ya Sera hii na kushiriki kikamilifu katika utekelezaji wake.

20. Mheshimiwa Spika, aidha, nitumie fursa hii kuziagiza Wizara ya Elimu, Sayansi na Teknolojia na Ofisi ya Rais, TAMISEMI kukamilisha mikakati ya maandalizi ya utekelezaji wa Sera hii pamoja na kusimamia miradi mikubwa ya elimu inayotekelezwa nchini.

21. Mheshimiwa Spika, mafanikio ya utekelezaji wa malengo ya Sera na Mitaala mipya inahitaji ushiriki wetu sote. Kwa kutambua umuhimu huo, **Serikali itaendelea kutoa elimu kupitia majukwaa mbalimbali namna ya utekelezaji wa Sera mpya itakavyotolewa bila kuwa na athari katika mfumo wa elimu nchini.** Hivyo, nitoe rai kwa wadau wa maendeleo ya elimu na jamii kwa ujumla kushiriki katika kutekeleza afua za elimu kwa kuzingatia maslahi mapana ya nchi yetu.

22. Mheshimiwa Spika, ninaomba kuwasilisha.